

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Kur'an'ı Kerim'in Ebu Bekir Sıddık Radıyallahu Anh Zamanında Toplanması

Sawt Altahrir'e

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Soru, Kur'an'ı Kerim'in Ebu Bekir Sıddık Radıyallahu Anh'ın zamanında toplanması hakkındadır.

Benim sorum, Ebu Bekir Sıddık Radıyallahu Anh'ın Kur'an'ı Kerim'i toplamasıyla ilgili olacaktır. İçinde Kur'an'ı Kerim'in yazılı olduğu levhalar, kopyalanmış (yazılmış) mıdır yoksa toplanmış mıdır? Ben, Şahsiyet Kitabı ve Emir'in -Allah onu korusun- cevabında bu konu hakkındaki benimsemenin ve Teysîr-ul Vusûl ile'l Usûl'de geçenlerin tamamının, Ebu Bekir'in Kur'an'ı topladığını, yani yazılı levhaların toplandığını, kopyalanmadığını söylediğini biliyorum. Ancak ben, toplamakla kastedilenin levhaları birbirleriyle birleştirmek değil kopyalamak olduğuna delâlet eden bazı metinler okudum. Bu metinler aşağıdaki şekildedir:

Ebû Şâme el-Makdisî (Ö: H. 655) olarak bilinen Şehabeddin Abdurrahman İbn İsmail İbn İbrahim'e ait olan el-Mürşidü'l Vecîz ilâ Ulûmin Tete'alleku Bi'l-Kitâbi'l Azîz adlı kitapta geçen birçok iktibaslarda, toplamanın, Allah'ın Rasulü'nün gözleri önünde yazılan sayfelerin tek bir kitapta kopyalanması ve yazılması olduğuna ve sayfelerin bir kitapta toplanması olmadığına delâlet etmektedir... Benim için, bu Şahsiyet Kitabı'nda geçenler ile soru-cevapta geçenlerin çelişkili olduğu ortaya çıkıyor. Oysa biz, kopyalamayı tamamen reddediyor ve bu deliller sabit olduğu halde Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in gözleri önünde yazılan levhaların toplanmış olduğunu kabul ediyoruz.

Bunların arası nasıl örtütürülebilir? Allah sizi mübarek kılsın.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

1- Kur'an'ın toplanması açısından olana gelince; biz bunu kitaplarımızda açık bir şekilde detaylandırdık. Zira Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in döneminde rikâ (deri, kâğıt gibi yazı malzemeleri için kullanılan bir kelimedir), lihaf (küçük taşlar) ve usub (ağaç parçası) üzerine yazılmış olan sayfeler Ebu Bekir Radıyallahu Anh döneminde toplanmıştır. Bunlar, vefat edinceye kadar Ebu Bekir'in yanında kaldı. Sonra vefat edinceye kadar Ömer'de kaldı. Daha sonra ise Hafsa Radıyallahu Anha'nın yanında kaldı... Osman Radıyallahu Anh döneminde toplanan bu kâğıtları (rikâların) kopyalama çalışması için nedenler oluştu. Bunun üzerine Osman, Hafsa'ya haber göndererek Kur'an'ı Kerim'in toplandığı bu kâğıtları istedi, bu sayfelerden birkaç tane çoğalttı, bunları bölgelere gönderdi ve kendi yanında bir tane "İmam" Mushafı kaldı... Nitekim bu konuyu açık bir şekilde yeterince detaylandırdık.

2- Evet, kopyalamanın (yazmanın) Ebu Bekir döneminde olduğunu ve bu kopyanın sahabelerin yanında yazılan kâğıtlar olduğunu belirten başka rivayetler vardır... Yine kopyanın Kur'an'dan bir parça olduğuna, Kur'an'ın tamamı olmadığına ve bunun da Ebu Bekir döneminde olduğuna ve benzerlerine dair başka rivayetler de vardır...

3- Ancak bu ve benzeri durumlarda itimat edilen şey, Buhari'den nakledilen rivayetlerin alınması, sonra diğer rivayetlerin incelenmesi, şayet Buhari'nin rivayetinde yazılanlarla örtüşüyorsa alınması, şayet çelişiyorsa alınmamasıdır.

4- Bu mesele, Buhari'de geçtiği şekilde incelenmesiyle birlikte aşağıdaki hususlar ortaya çıkmaktadır:

a- Sahih-i Buhari'de şöyle geçmektedir:

(4311 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ السَّبَّاقِ أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، وَكَانَ مِمَّنْ يَكْتُبُ الْوَحْيَ قَالَ: أُرْسِلَ إِلَيَّ أَبُو بَكْرٍ مَقْتَلِ أَهْلِ الْيَمَامَةِ وَعِنْدَهُ عُمَرُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: إِنَّ عُمَرَ أَتَانِي فَقَالَ: إِنَّ الْقَتْلَ قَدْ اسْتَحَرَّ يَوْمَ الْيَمَامَةِ بِالنَّاسِ وَإِنِّي أَخْشَى أَنْ يَسْتَحِرَّ الْقَتْلَ بِالْقُرَّاءِ فِي الْمَوَاطِنِ فَيَذْهَبَ كَثِيرٌ مِنَ الْقُرَّانِ إِلَّا أَنْ تَجْمَعُوهُ، وَإِنِّي لَأَرَى أَنْ تَجْمَعَ الْقُرَّانَ. قَالَ أَبُو بَكْرٍ: قُلْتُ لِعُمَرَ: كَيْفَ أَفْعَلُ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ؟ فَقَالَ عُمَرُ: هُوَ وَاللَّهِ خَيْرٌ. فَلَمْ يَزَلْ عُمَرُ يُرَاجِعُنِي فِيهِ حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ لِدَلِيلِكَ صَدْرِي وَرَأَيْتُ الَّذِي رَأَى عُمَرُ. قَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ وَعُمَرُ عِنْدَهُ جَالِسٌ لَا يَتَكَلَّمُ: فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: إِنَّكَ رَجُلٌ شَابٌّ عَاقِلٌ وَلَا نَتَهَمُكَ كُنْتَ تَكْتُبُ الْوَحْيَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَتَتَّبِعُ الْقُرَّانَ فَاجْمَعُهُ. فَوَاللَّهِ لَوْ كَلَّفَنِي نَقْلَ جَبَلٍ مِنَ الْجِبَالِ مَا كَانَ أَثْقَلَ عَلَيَّ مِمَّا أَمَرَنِي بِهِ مِنْ جَمْعِ الْقُرَّانِ. قُلْتُ: كَيْفَ تَفْعَلَانِ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ النَّبِيُّ ﷺ؟ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: هُوَ وَاللَّهِ خَيْرٌ. فَلَمْ أَزَلْ أَرَاغُهُ حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ صَدْرِي لِلَّذِي شَرَحَ اللَّهُ لَهُ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ، فَفُتِمْتُ فَتَتَّبِعْتُ الْقُرَّانَ أَجْمَعُهُ مِنَ الرَّقَاعِ وَالْأَكْتَابِ وَالْعُسْبِ وَصُدُورِ الرِّجَالِ حَتَّى وَجَدْتُ مِنْ سُورَةِ التَّوْبَةِ آيَتَيْنِ مَعَ خُرَيْمَةَ الْأَنْصَارِيِّ لَمْ أَجِدْهُمَا مَعَ أَحَدٍ غَيْرِهِ ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ﴾ إِلَى آخِرِهِمَا، 4311 “ وَكَانَتْ الصُّحُفَ الَّتِي جُمِعَ فِيهَا الْقُرَّانُ عِنْدَ أَبِي بَكْرٍ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ عِنْدَ عُمَرَ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ عِنْدَ حَفْصَةَ بِنْتِ عُمَرَ...)

Ebu el-Yemân ve Şuayb, Zühri'nin şöyle dediğini rivayet etmiştir; İbn es-Sebbak bana vahiy katiplerinden Zeyd İbn Sabit'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Ebu Bekir Yemame'de kurraların öldürülmesinin ardından bana haber yollayıp (beni çağırdı). Yanına vardığım zaman, Ömer de oradaydı. Ebu Bekir dedi ki: Ömer bana gelip Yemame Savaşı'nda Kur'an okuyan pek çok kimse şehit oldu. Ben diğer yerlerde de, kurraların öldürülmesinden ve Kur'an'ın bir çok kısmının kaybolmasından endişe ediyorum. Bu yüzden Kur'an'ın toplanmasını emretmen gerektiğini düşünüyorum dedi. Ona Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in yapmadığı bir şeyi nasıl yaparız? diye itiraz ettim. Ömer, Allah'a and olsun ki, bu hayırlı bir işti dedi. Ve nihayet Allah Subhenehu ve Teala benim göğsümü bu işe açincaya kadar Ömer bu görüşünde ısrar etti, birkaç defa tekrarladı ve ben de Ömer'in görüşünü uygun buldum. Zeyd olayı anlatmaya şöyle devam etti: Ömer'in yanında sessizce oturduğu bir sırada Ebu Bekir bana, **sen genç ve akıllı birisin. Hiç seni itham etmedik. Sen Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in vahiy kâtipliğini yapıyordun. O halde, Kur'an'ı incele ve onu topla!** dedi. Allah'a and olsun ki, beni dağlardan birini taşımakla sorumlu tutsaydı, bu görev, bana emrettiği Kur'an'ı toplama görevinden daha ağır gelmezdi. Ebu Bekir'e Allah Resulü'nün yapmadığı bir şeyi sizler nasıl yaparsınız? diyerek itiraz ettim. O da, Vallahi bu hayırdır dedi. Ömer ve Ebu Bekir'in göğsünü açan, ferahlatan Allahu Teâla bu konuda benim göğsümü de ferahlatıncaya kadar Ebu Bekir bana müracaat etmeye devam etti ve ben de onların görüşüne uydum. Ardından da Kur'an-ı yazılı bulunduğu hurma dallarından, beyaz ince taşlardan, bez parçaları ve hafızların ezberlerinden takip ettim.. لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ **And olsun size kendinizden öyle bir Nebi gelmiştir ki, sizin sıkıntıya düşmeniz ona çok ağır gelir**" [Tevbe 128] ayetinden Tevbe süresinin sonuna kadar olan ayeti, Ensar'dan Ebu Huzeyme'nin yanında buluncaya kadar bu işe devam ettim. Bu ayeti ondan başkasında bulamadım.. İçinde Kur'an'ın toplandığı sayfeler, vefat edinceye kadar Ebu Bekir'in yanında kaldı. Sonra vefat edinceye Ömer'de kaldı. Daha sonra ise Ömer'in kızı Hafsa'ya geçti...") Bitti.

b- Yine Sahih-i Buhari'de şöyle geçmektedir:

(6654 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَبُو ثَابِتٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ سَبَّاقٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ: بَعَثَ إِلَيَّ أَبُو بَكْرٍ لِمَقْتَلِ أَهْلِ الْيَمَامَةِ وَعِنْدَهُ عُمَرُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: إِنَّ عُمَرَ أَتَانِي فَقَالَ: إِنَّ الْقَتْلَ قَدْ اسْتَحَرَّ يَوْمَ الْقُرَّانِ وَإِنِّي أَخْشَى أَنْ يَسْتَحِرَّ الْقَتْلَ بِالْقُرَّاءِ فِي الْمَوَاطِنِ كُلِّهَا فَيَذْهَبَ قُرَّانٌ كَثِيرٌ، وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَأْمَرَ بِجَمْعِ الْقُرَّانِ. قُلْتُ: كَيْفَ أَفْعَلُ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ؟ فَقَالَ عُمَرُ: هُوَ وَاللَّهِ خَيْرٌ. فَلَمْ يَزَلْ عُمَرُ يُرَاجِعُنِي فِي ذَلِكَ حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ صَدْرِي لِلَّذِي شَرَحَ لَهُ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَرَأَيْتُ فِي ذَلِكَ الَّذِي رَأَى عُمَرُ. قَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ: قَالَ أَبُو بَكْرٍ: وَإِنَّكَ رَجُلٌ شَابٌّ عَاقِلٌ لَا نَتَهَمُكَ قَدْ كُنْتَ تَكْتُبُ الْوَحْيَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَتَتَّبِعُ الْقُرَّانَ فَاجْمَعُهُ. قَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ: فَوَاللَّهِ لَوْ كَلَّفَنِي نَقْلَ جَبَلٍ مِنَ الْجِبَالِ مَا كَانَ أَثْقَلَ عَلَيَّ مِمَّا كَلَّفَنِي مِنْ جَمْعِ الْقُرَّانِ. قُلْتُ: كَيْفَ تَفْعَلَانِ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ؟ قَالَ أَبُو بَكْرٍ: هُوَ وَاللَّهِ خَيْرٌ. فَلَمْ يَزَلْ يَحْتُمِرُ مَرَاغِعَتِي حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ صَدْرِي لِلَّذِي شَرَحَ اللَّهُ لَهُ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَرَأَيْتُ فِي ذَلِكَ الَّذِي رَأَى، فَتَتَّبِعْتُ الْقُرَّانَ أَجْمَعُهُ مِنَ الْعُسْبِ وَالرَّقَاعِ وَاللِّخَافِ وَصُدُورِ الرِّجَالِ فَوَجَدْتُ فِي آخِرِ سُورَةِ التَّوْبَةِ: ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ﴾ إِلَى آخِرِهَا مَعَ خُرَيْمَةَ أَوْ أَبِي خُرَيْمَةَ فَالْحَقَّقْتُهَا فِي سُورَتِهَا وَكَانَتْ الصُّحُفَ عِنْدَ أَبِي بَكْرٍ حَيَاتِهِ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ عِنْدَ عُمَرَ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ عِنْدَ حَفْصَةَ بِنْتِ عُمَرَ... قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ: اللَّخَافُ يَعْنِي الْحَرْفَ

Muhammed İbn Ubeydullah Ebu Sabit rivayet etti, bize İbrahim İbn Sa'd İbn Şihab'dan, o da Ubeyd İbn es-Sebbak'tan Zeyd İbn Sabit'in şöyle dediğini rivayet etti: Yemame savaşında ashabın öldürülmesini müteakib, Ebu Bekir beni çağırttı. Yanına vardım. Hz. Ömer de orada idi. Ebu Bekir bana dedi ki: Ömer bana gelip şöyle dedi: Yemame'de Kur'an hafızları çok zayıf verdi. Bu gibi vakalarda hafızların ölmeleriyle Kur'an'ın birçoğunun zayıf olmasından endişe ederim. Bana kalırsa Kur'an'ın toplanması için bir emir çıkarman gerekir. Ben de Ömer'e şöyle dedim: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in yapmadığı bir işi nasıl yapabilirsin? Ömer de şöyle dedi: Vallahi bu hayırlı bir iştir. Sonra Ömer bu iş üzerinde o kadar durdu ki, Allah Ömer'in kalbine yatıştırdığı bu işi benim de kalbime yatıştırmaya kadar bundan vaz geçmedi. Ben de bu işte Ömer'in görüşünü benimsedim. Zeyd devamla şöyle dedi: Ebu Bekir (bana dönüp) şöyle dedi: **Sen genç ve akıllı birisin. Hiç seni itham etmedik. Sen Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in vahiy kâtipliğini yapıyordun. O halde, Kur'an'ı incele ve onu topla!** Zeyd dedi ki: Allah'a and olsun ki, beni dağlardan birini taşımakla sorumlu tutsaydı, bu görev, bana emrettiği Kur'an'ı toplama görevinden daha ağır gelmezdi. Bunun üzerine Ebu Bekir dedi ki: Vallahi bu hayırlı bir iştir. Sonra Ömer ve Ebu Bekir'in göğsünü açan, ferahlatan Allah bu konuda benim göğsümü de ferahlatıncaya kadar Ebu Bekir bana müracaat etmeye devam etti ve ben de onların görüşüne uydum. Ardından da Kur'an'ın yazılı bulunduğu hurma dallarından, beyaz ince taşlardan, bez parçaları ve hafızların ezberlerinden toplamak için araştırdım. Tevbe sûresinin son ayetlerinden olan; **“And olsun ki size kendinizden bir resul gelmiştir. Sıkıntıya düşmeniz kendisine ağır gelir.”** [Tevbe 128] ayetinin sonuna kadar olan kısmını, **Huzeyme veya Ebu Huzeyme'nin** yanında buluncaya kadar bu işe devam ettim. Sonra bunu Tevbe suresine ekledim. Mushaf; vefat edinceye kadar Ebu Bekir'in yanında, sonra vefat edinceye kadar hayatı boyunca Ömer'in yanında, sonra da Ömer'in kızı Hafsa'nın yanında kaldı... Muhammed İbn Ubeydullah şöyle dedi: Lihaf, yani testi ve çanak çömlek gibi balçıktan yapıp ateşte pişen şeydir.”) Bitti.

c- Buhari, Zeyd İbn Sabit hakkındaki rivayetleri ve bu rivayetlerden her birinde Ebu Bekir'in Zeyd'e yönelik şu sözünü tekrarlamıştır: **(Ebu Bekir (bana dönüp) şöyle dedi: Sen genç ve akıllı birisin. Hiç seni itham etmedik. Sen Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in vahiy kâtipliğini yapıyordun. O halde, Kur'an'ı incele ve onu topla!)**

d- Bunlardan ortaya çıkmaktadır ki; Ebu Bekir Radiyallahu Anh, Zeyd'den **Kur'an'ı yazmasını** değil onu inceleyip **toplamasını** talep etmiştir. Yani Zeyd Radiyallahu Anh'nin görevi, ister kâğıtların, küçük yassı taşların, isterse ağaç parçalarının üzerine olsun Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in gözleri önünde yazılan sayfeleri inceleyerek bunları toplamak olup yeniden yazmak değildir...

e- Zeyd'in, yazılı Tevbe suresinin son ayetini sadece Huzeyme el-Ensari'nin yanında bulması ve onun dışında başka birinin yanında yazılı olarak bulamaması ve bunu kanıtlamak için durması bunu teyit etmektedir. Ayrıca tevatür olarak ezberlemelerine rağmen ancak Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in gözleri önünde yazıldığına dair iki şahit olmadıkça sahifeyi almamaya bağlı kalmışlardır. Çünkü onlar, bu yazılı ayeti sadece Huzeyme'nin yanında buldukları için iki şahit bulmak için durmuşlardır. Dolayısıyla Huzeyme tek olduğundan dolayı başka bir şahidin daha olmasını istemişlerdir... Ayeti tevatür olarak ezberlemelerine rağmen ezberlerinden yazmamışlardır... Sonunda Allah Subhanehu ve Teala'dan bir çıkış yolu gelmiş ve sahabelerden şahitler, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Huzeyme'nin şahitliğini iki şahitliğe denk kıldığına dair şahitlik etmiştir. Bunun üzerine şahitliği iki şahide denk olmasından dolayı Huzeyme'den bu sahifeyi almışlardır.

f- Huzeyme'nin şahitliğinin iki şahide denk gelmesine gelince; Ahmed Müsnedi'nde ve Ebu Davud Süneni'nde tahrîç ettiler ve Ahmed'in lafzı şöyledir: (حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الرَّهْرِيِّ (حَدَّثَنَا أَبُو عَمَارَةَ بْنُ خُرَيْمَةَ الْأَنْصَارِيُّ، أَنَّ عَمَّهُ حَدَّثَهُ، وَهُوَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ ابْتِئَاعَ فَرَسًا مِنْ أَعْرَابِيٍّ فَاسْتَنْتَعَهُ النَّبِيُّ ﷺ لِيَقْضِيَهُ تَمَنَ فَرَسِهِ، فَاسْرَعَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَشْيَ وَأَبْطَأَ الْأَعْرَابِيُّ، فَطَفِقَ رَجُلٌ يَعْتَرِضُونَ الْأَعْرَابِيَّ فَيَسْأَلُونَ بِالْفَرَسِ لَا يَشْعُرُونَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ ابْتِئَاعَهُ، حَتَّى زَادَ بَعْضُهُمُ الْأَعْرَابِيَّ فِي السَّوْمِ عَلَى ثَمَنِ الْفَرَسِ الَّذِي ابْتِئَاعَهُ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ، فَتَأَدَّى الْأَعْرَابِيُّ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: إِنْ كُنْتُ مُبْتَاعًا هَذَا الْفَرَسَ فَابْتِئَعُهُ وَإِلَّا بَعْتُهُ. فَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ جَبِينٌ سَمِعَ نِدَاءَ الْأَعْرَابِيِّ فَقَالَ: أَوْلَيْسَ قَدْ ابْتِئَعْتَهُ مِنْكَ؟ قَالَ الْأَعْرَابِيُّ: لَا وَاللَّهِ مَا بَعْتُكَ. فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: بَلَى قَدْ ابْتِئَعْتَهُ مِنْكَ. فَطَوَّقَ النَّاسُ يُلْدُونَ بِالنَّبِيِّ ﷺ وَالْأَعْرَابِيُّ وَهُمَا يَبْتَازُجَعَانِ، فَطَوَّقَ الْأَعْرَابِيُّ يَقُولُ: هَلُمَّ شَهِيدًا يَشْهَدُ أَنِّي بَابِعْتُكَ، فَمَنْ جَاءَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ قَالَ لِلْأَعْرَابِيِّ: وَبِئْسَ النَّبِيُّ ﷺ لَمْ يَكُنْ لِيَقُولَ إِلَّا حَقًّا، حَتَّى جَاءَ خُرَيْمَةُ فَاسْتَمَعَ لِمُرَاجَعَةِ النَّبِيِّ ﷺ

﴿ وَمَرَّاجَعَةُ الْأَعْرَابِيِّ، فَطَفِقَ الْأَعْرَابِيُّ يَقُولُ: هَلُمَّ شَهِيداً يَشْهَدُ أَتَى بِأَيْعُنِكَ. قَالَ خُرَيْمَةُ: أَنَا أَشْهَدُ أَنَّكَ فَدَّ بَابِعْتَهُ، فَأَقْبَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى خُرَيْمَةَ فَقَالَ: بِمَ تَشْهَدُ؟ فَقَالَ: بِتَصْنِيفِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَجَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ شَهَادَةَ خُرَيْمَةَ شَهَادَةَ رَجُلَيْنِ ﴾ **Bize Ebu el-Yeman rivayet etti, bize Şa'b Zühri'den Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in ashabından biri olan amcası Umare İbn Huzeyme el-Ensari'nin kendisine şöyle dediğini rivayet etti: Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem bedevinin birinden bir at satın aldı ve ona bedelini vermek için peşinden gelmesini istedi. Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem hızlıca yürürken bedevi ise arkadan yavaşça geliyordu. O esnada bazı adamlar bedevinin etrafında toplanıp elindeki atı satın almak istediler. Fakat onu Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in satın aldığını bilmiyorlardı. Adamın biri ata Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in aldığı fiyattan daha yüksek bir fiyat verince bedevi, Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e: Bu atı alacaksan al yoksa satacağım! diye seslendi. Bedevinin bu seslenmesini duyan Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona: 'Ben senden bu atı satın almadım mı ki? diye sorunca, bedevi: Hayır! Vallahi onu sana satmış değilim karşılığını verdi. Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem de ona: Bilakis ben onu senden satın aldım, dedi. Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile bedevinin bu şekilde karşılıklı konuşmalarını duyan insanlar da oraya toplanmaya başladılar. Bedevi: O zaman sana sattığıma dair bana şahit getir deyince orada toplanan Müslümanlar bedeviye: Yazıklar olsun sana! Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem doğrudan başka bir şey söylemez! diye çıkışmaya başladılar. Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile bedevinin konuşmaları bu şekilde devam ederken Huzeyme geldi. Bedevi bir daha: Sana sattığıma dair bana şahit getir deyince, Huzeyme: Atı ona sattığına dair ben şahitlik ederim! dedi. Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem Huzeyme'ye dönüp: Neye dayanarak şahitlik ediyorsun? diye sorunca, Huzeyme: (Allah tarafından) doğrulanmana dayanarak cevabını verdi. Ondan sonra da Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem Huzeyme'nin şahitliğini iki erkeğin şahitliğine denk saydı.”) Aynı şekilde Hakim, Müstedrek Ale's Sahîhayn'de tahrîç etti ve şöyle dedi: (... Bu, isnadı sahih bir hadistir ve tahrîç etmedikleri halde Şeyhayn'ın ittifakıyla adamları sikadır.)**

g- Tüm bunlar, bazı rivayetlerde olduğu gibi Tevbe suresinin ayetlerinin yazılı olduğu bu (hurma) kağıdının beraberinde olan ve onun dışında başka birinde bulunmayan sahibinin, Ebu Huzeyme değil, Huzeyme olduğunu ispatlamaktadır. Çünkü ayeti taşıyanın şahitliği, iki kişinin şahitliği olarak kabul edilmiştir ve bu da Ebu Huzeyme'ye değil Huzeyme'ye intibak etmektedir... Görünen o ki ravilerin adının Huzeyme mi yoksa Ebu Huzeyme mi olduğu arasında bir karışıklık olmuş ki bu bazen olabiliyor... Tüm bunlara rağmen o, yukarıda açıkladığımız gibi Huzeyme İbn Sabit el-Ensari'dir.

ğ- Hakeza Zeyd, az önce yukarıda bahsetmiş olduğumuz gibi Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in hadisine göre şahitler, Huzeyme'nin şahitliğinin iki kişinin şahitliğine denk geldiğine şahitlik edinceye kadar Huzeyme'nin yanında yazılı olarak bulduğu şeyleri toplamayı durdurmuştur. Binaenaleyh Zeyd'in kalbi mutmain olmuş ve Huzeyme'nin yanında bulunan bu kâğıdı toplamış ve diğer yazılı olan kâğıda eklemiştir.

h- İşte tüm bunlar, Ebu Bekir'in Zeyd'e verdiği görevin, Kur'an'ı yazmak değil onu toplamak olduğunu teyit etmektedir. Zira Zeyd, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in gözleri önünde yazılan nüshaları toplamış, bu kâğıdı kendi sureleri içinde düzenlemiş ve onu tek bir yere koymuştur. Böylece toplanılan her kâğıt, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in gözleri önünde yazıldığına dair en az iki şahidin şahitliğiyle toplanmıştır. Ancak Tevbe suresinin sonu bunun dışındadır. Çünkü o sadece, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şahitliğini iki şahidin şahitliği olarak kabul ettiği Huzeyme'nin yanında bulunmaktaydı. Şöyle buyuran Allah Subhanehu doğru söylemiştir: **إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ** **“Şüphesiz Kur'an'ı biz indirdik; elbette onu yine biz koruyacağız.”** [Hicr-9]

ı- Böylece sorunuzda bahsettiğiniz, Ebu Bekir döneminde Zeyd'in yaptığıнын rikâ (deri, kâğıt gibi yazı malzemeleri için kullanılan bir kelimedir), lihaf (küçük taşlar) ve usub (ağaç parçası) üzerine yazılmış olan Kur'an ayetlerini toplamak değil kopyalamak olduğu şeklindeki rivayetler, evet bu rivayetler, yukarıda açıkladığımız gibi Sahih-i Buhari'de zikredilenle çelişmektedir. Bu nedenle buna, bizim bahsettiklerimiz intibak etmektedir. Bu yüzden senedi sahih olsa bile dirayeten reddedilir ya da şayet senedi zayıf ise zayıf olduğu için alınmaz.

6- Sonuç olarak sorunuzda, İslam Şahsiyet Kitabı'nın birinci cildinde ve Teysîr-ul Vusûl ile' Usûl'de konu hakkında vakıf olduğunuz şey gayet açıktır. Bu yüzden Kur'an'ın toplanması ile ilgili iki kitapta geçenleri sizin için eklememe gerek yoktur.

- Ama ben sadece Şahsiyet'ten aşağıdakilerle iktifa ediyorum:

(Buna göre Ebu Bekir, Kur'an'ın toplanmasında Kur'an'ın tek bir mushafta yazılmasını değil Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in gözleri önünde yazılmış olan sayfaların bir mekânda toplanmasını emretmiştir. Toplanan bu sayfaların doğruluğunun desteklenmesi ve bundan emin olmak için de getirilen sayfaların hem Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in gözleri önünde yazıldığına iki şahitle ispatlanmış olması şartı hem de sahabeler tarafından ezberlenmiş olması şartı aranıyordu. Bu sahifeler hayatı boyunca önce Ebu Bekir'in yanında, sonra Ömer'in yanında sonra da Ömer'in vasiyeti üzere kızı ve müminlerin annesi Hafsa'nın yanında muhafaza edildi...)

... Buna göre Osman'ın yaptığı iş Kur'an'ın toplanması işi değil, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den alındığı şekilde Kur'an'ı olduğu gibi aynen nakletme ve çoğaltma işidir. Osman, Hafsa'nın yanında muhafaza edilmekte olan nüshadan yedi adet çoğaltmaktan başka hiçbir şey yapmamıştır. Bütün insanları bu hat üzere toplamıştır. Bu nüshanın yazıldığı şeklin dışında herhangi bir hat veya imla ile Kur'an-ı yazmaktan insanları men etmiştir. Böylece hat ve imla olarak bu nüshada karar kılındı. Bu hat ve imla vahiy indiği zaman Rasûlullah [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]'in gözleri önünde yazılan sahifelerdeki hattın ve imlanın ve Ebu Bekir'in topladığı nüshanın da aynıydı. Sonra da Müslümanlar sadece bu nüshadan çoğaltmaya başladılar. Böylece ortada yalnızca Osman'ın mushafının yazı şekli kaldı. Matbaa icat edildiğinde ise aynı hat ve imla ile bu nüshaya göre Kur'an'ı Kerim'ler basılmaya başlandı...)

- Teysîr'den de aşağıdakilerle iktifa ediyorum:

(Allah Azze ve Celle, Kur'an'ı Kerim'i korumaya kefil olmuştur. Dolayısıyla ona önünden de arkasından da hiçbir batıl yaklaşamaz ve hiç kimse onun bir harfini dahi değiştirmeye güç yetiremez. Aksi halde ifşa olur. **“Şüphesiz Kur'an'ı biz indirdik; elbette onu yine biz koruyacağız.”** [Hicr 9] **“Şüphesiz onu, toplamak (senin kalbine yerleştirmek) ve onu okutmak bize aittir.”** [Kıyamet 17] **“Eğer O, Allah'tan başkası tarafından (indirilmiş) olsaydı, mutlaka onda birçok çelişki bulurlardı.”** [Nisa 82] **“Ona önünden de ardından da batıl gelemmez. O, hikmet sahibi, çok övülen Allah'tan indirilmiştir.”** [Fussilet 42]

Şüphesiz Allah Azze ve Celle Kur'an'ı Kerim'i korumuş ve bize mütevatir olarak nakledilerek ulaşıncaya kadar onu toplayacak ve onu değişim ve tahriften muhafaza edecek bir kimse hazırlamıştır. Nitekim sahabeler -Rıdvânullahi Aleyhim-, vahiy olarak inenlerin aynısı nakletmişler ve Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem da onun yazılmasını emretmemiştir. Dolayısıyla o, Allah yeryüzüne ve onun üzerinde bulunanlara varis oluncaya ve Allah'ın dilediği vakte kadar korunmuş olarak kalmaya devam edecektir.)

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 30 Rabi'u'l Âhir 1442

M. 15/12/2020

Cevaba, Emir'in aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/4088/>